

Internationale Kommission zum Schutz des Rheins
Commission Internationale pour la Protection du Rhin
Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn

Workshop "Klimaatverandering en de gevolgen daarvan in het Rijnstroomgebied" op 19 en 20 maart 2025 in Arnhem

Achtergrond en doelen

De visie voor 2040 in het ICBR-programma [Rijn 2040](#) is een duurzaam beheerd en klimaatbestendig Rijnstroomgebied. Om het doel van "klimaatbestendigheid" te kunnen bereiken, is de actualisering van de ICBR-klimaatadaptatiestrategie voor 2025 als taak opgenomen in het ICBR-werkprogramma 2022-2027.

In 2015 is de vorige klimaatadaptatiestrategie voor het internationaal Rijndistrict gepubliceerd als [ICBR-rapport 219](#).

In verschillende ICBR-groepen worden er als voorbereiding op de actualisering deelopdrachten uitgevoerd, waarvan de resultaten onderling al kunnen worden gedeeld:

De **EG HCLIM** heeft de afvoerprojecties voor 2050 en 2100 voor het Rijnstroomgebied als geheel en voor afzonderlijke meetpunten aan de Rijn geactualiseerd op basis van actuele en beschikbare wetenschappelijke inzichten. De resultaten hiervan zijn in alle relevante ICBR-groepen voorgesteld. ([ICBR-rapport 297](#), juli 2024)

De **EG STEMP** actualiseert de projecties voor de watertemperaturen van de Rijn voor de lente van 2025. Ook actualiseert de EG STEMP de onderzoeken naar de langjarige ontwikkeling van de watertemperatuur voor eind 2024. ([ICBR-rapport 301](#) in december 2024 en tweede publicatie medio 2025 gepland)

De **EG LW** doet in 2024 en 2025 onderzoek naar projecties voor waterverbruik en waterbeschikbaarheid. Ook onderzoekt de EG LW de effecten van klimaatverandering op laagwater en droogte in het Rijnstroomgebied.

De **WG B** actualiseert voor begin 2025 de kennis over de effecten van klimaatverandering op aquatische ecosystemen en de biodiversiteit. (*Publicatie van het ICBR-rapport staat gepland voor medio 2025*)

De **WG H** heeft zich - samen met de werkgroepen B en S - in het kader van een workshop in oktober 2023 beziggehouden met de risico's van zware neerslag. Daarnaast kijken de WG H en zijn expertgroepen naar de effecten van klimaatverandering op het overstromingsrisico en het beheer daarvan.

In een internationale en interdisciplinaire workshop op 19 en 20 maart 2025 in Arnhem zullen alle resultaten worden samengevoegd. Daarna zal een redactiegroep de strategie actualiseren.

Concrete doelen van de workshop zijn:

- Presentatie van de resultaten van de verschillende ICBR-groepen (werkpakketten)
- Bespreking van de effecten van klimaatverandering en van mogelijke adaptatiemaatregelen als input voor de actualisering van de in 2015 gepubliceerde strategie

Leesmateriaal

De deelnemers aan de workshop zullen van tevoren de ICBR-rapporten ontvangen die tot dan toe zijn gepubliceerd als voorbereiding op de klimaatadaptatiestrategie. De in 2015 gepubliceerde [strategie](#), de [balans van Rijn 2020](#) en het programma [Rijn 2040](#) dienen als achtergronddocumenten.

Organisatie

De workshop vindt op 19 en 20 maart 2025 als fysieke bijeenkomst in de drie ICBR-werktalen (NL, DE, FR) plaats in Arnhem ([The Green Meeting Center](#), Nieuwe Stationsstraat 10 | 6811 KS Arnhem | Nederland, zie locatie [hier](#)).

Het aantal deelnemers, inclusief sprekers, is beperkt tot maximaal 75.

Er zijn break-out sessies gepland, waarbij telkens één groep in de drie werktalen zal discussiëren en de andere twee in het Engels.

Doelgroep

Leden van de werkgroepen H, B, S en relevante expertgroepen (bijv. LW, HCLIM, STEMP) evenals externe deskundigen van

- andere commissies/overleggroepen (bijv. CHR, CCR, LAWA);
- andere stroomgebieden (bijv. Donau, Elbe, Maas);
- kennisinstellingen (bijv. BfG, Deltares, universiteiten);
- andere relevante sectoren (bijv. landbouw, scheepvaart, energie, afvalwaterzuivering, drinkwaterproductie).

Workshop "Klimaatverandering en de gevolgen daarvan in het Rijnstroomgebied" op 19 en 20 maart 2025 in Arnhem

- programma -

Versie: 7 januari 2025

19 maart 2025 (dag 1)

Excursie in de ochtend

Boottochtje op de Rijn (deelname is facultatief, vindt plaats in het Engels)

Gespreksleiding: gastheer/gastvrouw

Tijd	Activiteit/onderwerp	Spreker
11.30u - 12.00u	Registratie	
12.00u - 13.00u	Gezamenlijke lunch	
13.00u - 13.10u	Verwelkoming en toelichting bij de doelen van de workshop	Welkomstwoord Miriam Haritz (voorzitter van de ICBR) Welkomstwoord van de gastheer/gastvrouw
BLOK 1: Effecten van klimaatverandering in het Rijnstroomgebied - resultaten van de werk- en expertgroepen van de ICBR		
13.10u - 13.20u	EG HCLIM: Meteorologische en afvoegerelateerde effecten en scenario's	Enno Nilson (EG HCLIM, CHR-project "Rheinblick2027", BfG)
13.20u - 13.30u	WG H: Hoogwater en waterschaarste in het Rijnstroomgebied	Jan Kruijshoop (voorzitter WG H & EG HCLIM, CHR, EU-project "Stars4Water - S4W") Jörg Uwe Belz (voorzitter EG LW, CHR, BfG) Judith ter Maat (EG LW, CHR-project "Socio-Economic Scenarios -SES", project "S4W", Deltares)
13.30u - 13.40u	EG STEMP: Projecties en langjarige ontwikkeling van de watertemperatuur van de Rijn	Pascal Boderie (EG STEMP, Deltares) Marieke Frassl (EG STEMP, BfG)
13.40u - 13.50u	WG S: Effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit - de Ruhr als casestudy	Jens Rosenbaum-Mertens & Maren Heß (LANUV) (<i>tba</i>)
13.50u - 14.00u	WG B: Effecten van klimaatverandering op aquatische ecosystemen en de biodiversiteit	Stella Jelden (voorzitter van de WG B)

14.00u - 14.20u	Tijd voor vragen
14.20u - 14.40u	Koffiepauze
BREAK-OUT SESSIE 1: Adaptatiestrategie 2015 en vandaag - wat hebben we geleerd?	
	<i>5 minuten input per delegatie</i>
14.40u - 15.50u	<p>Break-out sessie in drie groepen: 1a (DE-FR-NL), 1b (EN) en 1c (EN) <i>Wat zijn de actuele effecten en uitdagingen met betrekking tot klimaatverandering (waterkwantiteit en waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, biodiversiteit en ecologie, socio-economische ontwikkeling)?</i> <i>Wat zijn cruciale nieuwe inzichten ten opzichte van de ICBR-klimaatadaptatiestrategie van 2015?</i> Gespreksleiding: 1a N. N., 1b N. N. en 1c N. N.</p>
15.50u - 16.10u	Koffiepauze
16.10u - 17.00u	Tussentijdse conclusie na dag 1: Samenvoeging van de resultaten van de twee groepen
	Gezamenlijk etentje

20 maart 2025 (dag 2)

Gespreksleiding: gastheer/gastvrouw

Tijd	Activiteit/onderwerp	Spreker
BLOK 2: Voorbeelden van mogelijke adaptatiemaatregelen		
9.00u - 9.30u	Inventarisatie van de nationale klimaatadaptatiestrategieën in het Rijnstroomgebied - belangrijkste resultaten* * voor de onderwerpen van de ICBR (ecologie, hoog- en laagwater, waterkwaliteit)	<i>Gastheer/gastvrouw</i>
9.30u - 9.40u	Klimaatverandering en binnenvaart: actuele stand van zaken in de CCR	Raphaël Wisselmann (CCR)
9.40u - 10.00u	Tijd voor vragen	
10.00u - 10.20u	Koffiepauze	

BREAK-OUT SESSIE 2:	
10.20u - 11.30u	<p>Break-out sessie 2a (DE-FR-NL): Programma Rijn 2040 als tool voor klimaatadaptatie - Welke maatregelen moeten prioriteit krijgen? <i>Welke maatregelen uit de strategie van 2015 zijn nog steeds relevant?</i> <i>Welke nieuwe maatregelen moeten erbij komen?</i> <i>Welke prioriteit moeten de maatregelen krijgen?</i> Gespreksleiding: N. N.</p>
<i>Tegelijkertijd met break-out sessies 2a en 2c</i>	<p>Break-out sessie 2b (EN): Nieuwe ICBR-adaptatiestrategie - Oplossingen voor mogelijke belangenconflicten en creatie van synergiekansen <i>Welke belangenconflicten kunnen er ontstaan?</i> <i>Welke synergiekansen zijn mogelijk?</i> Gespreksleiding: N. N.</p>
<i>Tegelijkertijd met break-out sessies 2a en 2b</i>	<p>Break-out sessie 2c (EN): Nieuwe ICBR-adaptatiestrategie - Omgang met meetonzekerheden <i>Hoe kan er worden omgegaan met onzekerheden met betrekking tot klimaatadaptatie?</i> <i>Hoe ziet goede communicatie eruit?</i> Gespreksleiding: N. N.</p>
BLOK 3: Samenvoeging van de resultaten en afsluitende discussie	
11.30u - 12.00u	Samenvoeging van de resultaten van de twee groepen
12.00u - 12.20u	<p>Wat nemen we mee uit de workshop (dag 1 en dag 2)? Vervolgstappen en tijdschema Aanbevelingen Feedback</p>
12.20u - 12.30u	Afscheid
12.30u - 13.30u	Gezamenlijke lunch